

Veterinærstudiets omslag fra mannstudium til kvinnestudium – idé til et forskningsprosjekt

Bakgrunn

Fra det første studentkullet ble tatt opp ved Norges veterinærhøgskole (NVH) i 1935 fram til opptaket 1968 var veterinærstudiet et utpreget mannsdominert studium. Men unntak av ett enkelt år da det ble tatt opp 7 kvinnelige studenter, lå antallet kvinner inntil da mellom 0 og 4 pr. kull; dvs. under 15 prosent. Dette preget naturligvis hele høgskolen, læringsmiljøet og studentkulturen.

I 1969 ble det tatt opp 9 kvinner (25 prosent). Fra da av steg kvinneandelen jevnt, slik at den fra tidlig i 90-årene ble liggende over 80 prosent. Fra da av har veterinærstudiet ved NVH vært et utpreget kvinnestudium.

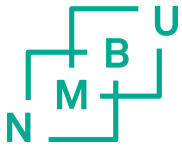
Dette betyr at kjønnsdominansen i veterinærstudiet skiftet nesten fullstendig på omtrent 20 år. Selv om kvinnenenes innmarsj i høyere utdanning er et generelt trekk, er dette trolig det mest fullstendige skiftet av denne typen i Norge, og det skjedde på svært kort tid. Fenomenet er internasjonalt; det har skjedd et tilsvarende skifte i søkningen til veterinærmedisin i mange industrialiserte land. En vitenskapelig undersøkelse av dette omslaget kan derfor ha internasjonal interesse. Og forholdene i Norge ligger godt til rette for en slik undersøkelse.

Materiale

I tillegg til at omslaget i kjønnsdominans var usedvanlig dramatisk og raskt, så gjør en rekke faktorer materialet svært godt egnet for forskningsmessig behandling. NVH har i hele denne tiden vært den eneste veterinærutdanningen i Norge, og har dermed samlet studenter fra hele landet. Opptakssystem og opptaksregler var praktisk talt uforandret gjennom hele den perioden da omslaget skjedde. Innholdet i studiet forandret seg mindre enn i mange andre universitetsfag. Det er derfor relativt få forstyrrende faktorer i materialet. Arkiver og opplysninger er lett tilgjengelige. Det er fortsatt mange personer i live som husker tida før omslaget og kan intervjues om det. Men det siste kullet som gikk hele sin studietid før 1969 er nå ca. 75 år gamle, så en bør ikke vente for lenge!

Problemstillinger

Den første og åpenbare problemstillingen er årsakene til dette dramatiske omslaget i kjønnsdominans. Mange av oss som har opplevd omslaget har naturligvis våre tanker og teorier om det, men det er stort sett ganske løst baserte oppfatninger, uten særlig empirisk eller analytisk basis. Nå pensjonert professor Egil Simensen gjorde i sin tid noen mindre undersøkelser av samtidige endringer i hvor studentene kom fra i landet. Noen studenter på et av kullene i 70-årene gjorde også noe innledende arbeid, som trolig fortsatt finnes. Noe annet kjenner jeg ikke til. Så her er det virkelig upløyd mark.

Etter min oppfatning ville det også være verdifullt å undersøke effektene av omslaget: Hvordan preget den mannlige kjønnsdominansen miljøet og kulturen ved NVH, både blant underviserne og studentene? Hvordan endret kulturen og miljøet seg i løpet av og etter omslaget? Hvilke tradisjoner og kulturtrekk forsvant, hvilke overlevde, og hvilke nye dukket opp? Og fikk omslaget i neste omgang betydning for veterinæryrket – for arbeidskultur, status, relativ lønns plassering?

Også for undersøkelsene av de yrkesmessige konsekvensene er materialet velegnet for vitenskapelig undersøkelse. Som yrkesgruppe er veterinærene lette å definere og avgrense, det er lett å få tak i adresser og telefonnummer for intervjuundersøkelser, og fagforeningsforholdene er oversiktlige. Den norske veterinærforening er dominerende, med unntak av NVH som arbeidsplass, der Forskerforbundet er størst blant veterinærene. Veterinærforeningen er aktivt interessert og villige til å hjelpe til. Det er også grunn til å tro at de andre fagforeningene vil være positive til et slikt prosjekt, og være behjelpelige med kontakter og praktisk informasjon.

Metoder og angrepsvinkel

Med bakgrunn i realfag og veterinærmedisin bør jeg være forsiktig med å uttale meg om metoder i samfunnsvitenskapelig arbeid. Jeg har imidlertid tenkt meg at emnet og forskningsmaterialet måtte egne seg for undersøkelse både med klassiske sosiologi-historiske og samfunnsanalytiske metoder, og med en mer kulturhistorisk vinkel. Ut fra dette har jeg tenkt at det burde være et velegnet emne for tverrfaglig kjønnsforskning. Siden det dreier seg så spesifikt om en utvikling som har skjedd ved en vitenskapelig høgskole, kan det også angripes fra en reinere universitetshistorisk vinkel. Det avgjørende er at dette unike materialet blir utnyttet, og at det blir undersøkt med seriøse samfunnsvitenskapelige metoder.

2013/2017 Tore S.